

PROPOSTA DIDÀCTICA PER L'EDUCACIÓ INFANTIL

COMPARTIM IDEES

Grau d'Educació Infantil
Facultat d'Educació Universitat de Barcelona
Assignatura: Art, Societat i Educació
Grup 2A: Júlia Urpí, Foix Arnan, Lucia Raventós,
Aida Checa i Laura Vaquer

ÍNDEX

1. Biografia Maruja Mallo
2. Proposta educativa
 - a. Objectius
 - b. Metodologia
 - c. Eixos i competències del currículum
 - d. Materials i recursos
 - e. Adaptació a infantil
 - f. Reflexió

Biografia
MARUJA
MALLO

Júlia Urpí, Foix Arnan,
Laura Vaquer,
Aida Checa i Lucía³
Raventós

Maruja Mallo (1902-1995) va ser una important artista surrealista i feminista espanyola del segle XX. El seu veritable nom era Ana María Gómez González. Va néixer a Viveiro, una petita ciutat de Galícia, i va passar gran part de la seva vida a Madrid.

Mallo va començar a estudiar Belles Arts a la Reial Acadèmia de Belles Arts de San Fernando, a Madrid, però va abandonar els estudis per unir-se al grup de joves artistes que es reunien a l'Ateneu de Madrid, conegut com la Generació del 27.

Fotografia de Maruja Mallo

En els seus primers anys com a artista, Mallo va experimentar amb una varietat de moviments artístics, incloent el cubisme i el futurisme, però va trobar la seva veritable passió en el surrealisme. Va formar part de les “sin sombrero”, un grup de joves intel·lectuals que van desafiar la societat del moment, en sortir al carrer sense barret. Va ser amiga de Salvador Dalí, Federico García Lorca i Alberti, entre altres artistes i intel·lectuals de la seva època. En canvi, no tenia gaire bona relació amb Luís Buñuel, ja que aquest no estava d'acord amb les idees de Mallo sobre l'amor lliure i la igualtat de gènere.

Com a artista va exposar un surrealisme molt especial, i el seu estil va passar per dues etapes diferents: una colorista als anys 20 amb temàtiques màgiques, optimistes i cosmopolites, i una altra fosca i apagada als anys 30 més caòtica i desequilibrada. En aquesta segona etapa també va experimentar tècniques com la d'incorporar al llenç materials orgànics (cendra, calç...).

Més endavant Mallo va anar recuperant poc a poc l'equilibri i l'harmonia, demostrant així una gran habilitat en la pintura figurativa i recollint objectes i cargols del mar.

Tot i que Mallo va emigrar a Paris i als Estats Units després d'esclatar la guerra, va tornar a España als anys 60, després d'un quart de segle d'exili.

Mallo va exposar les seves obres en nombroses exposicions a Espanya i a l'estranger, i va ser reconeguda com una de les artistes més importants del

seu temps. Va morir el 5 de febrer de 1995 a Madrid, als 92 anys, deixant un llegat important en la història de l'art surrealista i en la lluita pel feminisme.

La verbena, Maruja Mallo, 1927

Aquesta obra es titula *La verbena*, creada per Maruja Mallo el setembre de 1927. És una pintura feta amb la tècnica d'oli sobre llenç, d'estil surrealista i que actualment es troba al Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofía.

En aquesta pintura, Mallo intenta retratar a la societat madrilenya de l'època amb certa ironia, representant els elements típics de les festes populars de Madrid. És una pintura colorida i viva, plena de barroquisme i sense lògica i ordre aparent, creant així un caos de línies i plans que li proporcionen una atmosfera surrealista. Nosaltres hem escollit aquesta obra de Maruja Mallo perquè, a part de ser molt colorida i vistosa, ens recorda molt a les Festes Majors que vivim a l'estiu, on per una banda trobem la part més típica com seria representat els gegants i també hi ha la part més festiva amb les fires i les atraccions.

La sorpresa del trigo, Maruja Mallo, 1927

Aquesta obra es titula *La sorpresa del trigo*, creada per Maruja Mallo l'any 1936. És una pintura de tècnica d'oli sobre llenç i és de col·lecció personal.

Per paraules de l'autora en una entrevista per *El País*, diu que es va inspirar en la reflexió que va fer mentre veia la manifestació popular de l'1 de maig de 1936. Ella deia que, al veure un festeig de nobles, es va adonar que si la República depengués d'ells no tenien res a fer, en canvi les agrupacions proletàries anaven amb una impressionant decisió. Dins d'aquesta agrupació es va aixecar una gran barra de pa que li va recordar a la consagració eucarística proletària i d'aquí va néixer el quadre.

Pel que fa als colors hi trobem el predomini de tons marrons i ataronjats, amb el blau al vestit i un to lilós als ulls.

Hem triat aquesta obra i pensem que ha de ser coneguda perquè ens ha agradat molt el missatge que s'hi amaga darrere, la força del poble.

Antro de los fósiles, Maruja Mallo, 1930

Aquesta obra es titula *Antro de fósiles*, creada per Maruja Mallo l'any 1930. També és d'estil surrealista, és una pintura feta amb la tècnica d'oli sobre llenç i actualment es troba al Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofía. Amb aquesta obra, l'autora volia representar un món que s'encamina cap a l'apocalipsis i que el paisatge està ple d'ossos, excrements, humitats i que en definitiva s'hi representa una

escena atterradora. Dins de tot aquest desastre, també hi trobem petits rèptils que semblen haver sobreviscut.

Un aspecte curiós d'aquesta pintura és que representa una escena tenebrista com predint el que estava a punt d'arribar a Espanya amb la Guerra Civil Espanyola.

Pel que fa als colors, utilitza una paleta molt més fosca, amb tons grisos, negre, marró i blanc.

Hem escollit aquesta pintura perquè ens va cridar molt l'atenció la sensació tenebrosa que desprèn i també perquè mostra que en l'època que va viure no van ser tot festes, com podem veure en el quadre de *La verbena*, sinó que també hi ha la part trista i desoladora que comporta una guerra.

ESLÒGAN: "Maruja Mallo no necessita barret per despentinat-se."

La excepció a la regla, Maruja Mallo

OBJECTIUS:

Els objectius principals d'aquesta activitat són donar a conèixer més dones artistes, en concret Maruja Mallo, i obres famoses d'elles, ja que com hem pogut veure al llarg de l'assignatura les dones han tingut un paper molt secundari i infravalorat en el món artístic durant la història de l'art. Amb aquesta proposta volem aconseguir que prenguin consciència de la poca visibilitat que han tingut les dones, apart de conèixer més sobre el surrealisme, la Generació del 27 i "Las Sinsombrero" entre d'altres característiques de l'època. L'activitat està enfocada en una dinàmica que creiem que afavoreix la convivència participativa dins i fora de l'aula, i dona peu a reflexionar sobre la igualtat d'oportunitats que van tenir les artistes i les que tenen avui en dia.

METODOLOGIA:

Per dur a terme la nostra activitat, ho farem a través de 4 jocs. Aquests jocs consisteixen en el joc del penjat, el joc del telèfon, el joc de les diferències i el joc del memory. A mesura que van passant les proves, van aconseguint una peça d'un puzzle que forma la cara de Maruja Mallo i alhora van rebent informació d'aspectes importants d'aquesta artista.

DESCRIPCIÓ D'ACTIVITATS:

La nostre activitat està composta de 4 jocs amb un objectiu final: amb cada activitat superada, el grup aconsegueix una peça d'una foto de Maruja Mallo partida en 4, i cada peça conté una mica d'informació d'aquesta per anar coneixent-la una mica més.

La primera activitat està pensada per conèixer primer de tot el nom de l'artista que volem presentar. Es tracta de fer un penjat. Es trobaran un paper en blanc amb tantes línies com lletres té el nom de "Maruja Mallo". Aquest joc tracta de que cada integrant del grup va dient lletres, si l'endevina, escrivim a l'espai corresponent, si no, a un costat, anem dibuixant amb ratlles una persona penjada. Si aconsegueixen endevinar el nom abans de que la persona acabi penjada, han guanyat, si no, no han superat la primera prova.

La segona activitat és el "joc del telèfon", una de nosaltres comença dient una frase a l'orella d'un dels participants i hauran de mantenir la frase fins a arribar a tots passant persona per persona dient la frase a l'orella dels companys. Si la paraula arriba correcte i l'últim la diu en veu alta, han guanyat una altre peça del puzzle.

La tercera activitat serà una activitat molt fàcil de buscar les diferències d la generació del 27, la foto que tots coneixem, que son només homes i la que surten les dones, que no és tan coneguda. Anirem amb una reflexió molt més enllà de la fotografia.

La quarta activitat serà un memory on estan les obres més famoses d'homes i obres més famoses de dones. En una part veurem la foto de la obra i a l'altre posarà el títol, l'artista i l'any d'aquella obra, hauran de relacionar la foto amb el text en forma de memory, enrecordant-se d'on està cada fitxa.

EIXOS I COMPETÈNCIES:

Nosaltres hem pensat que l'Eix que millor s'identifica amb la nostra activitat és l'Eix 4. Un infant que forma part de la diversitat del món. Dins d'aquest hem considerat la Competència específica 2. Apreciar progressivament l'entorn social cultural proper i la seva diversitat, mostrant interès i respecte per conviure. Dins d'aquesta, els infants adquiriran el següent saber: interacció social i cultural del l'entorn.

Eix 4	Competència específica 2	Saber
Un infant que forma part de la diversitat del món	Apreciar progressivament l'entorn social i cultural proper i la seva diversitat, mostrant interès i respecte per conviure	Interacció social i cultural en l'entorn

RECURSOS I MATERIALS:

Primer vam agafar una fotografia de la Maruja Mallo i la vam dividir en 4 peces. Darrera de cada peça hi havia informació respecte la seva generació, una part breu de la seva biografia, que va formar part de les "Sin Sombrero", i que pertanyia al moviment artístic del surrealisme.

La primera activitat és el penjat, en el qual la paraula amagada i que havien d'endevinar era: MARUJA MALLO. Un cop endevinin la paraula amagada, se'ls donarà una peça del puzle amb una petita biografia de l'artista. Aquesta és la següent: Maruja Mallo (1902-1995) va ser

una important artista i feminista espanyola del S. XX El seu veritable nom era Ana María Gómez González. Va néixer a Viveiro, petita ciutat de Galícia.

La segona activitat és el telèfon, en el qual vam dictar la frase: Maruja Mallo era un artista surrealista. Un cop s'acabi el joc, se'ls proveirà amb la segona peça del puzle, la qual explica molt breument què és el surrealisme. Aquesta explicació diu: Maruja Mallo era una artista surrealista. Aquest moviment es caracteritza per buscar la llibertat de creació i allunyar-se de la raó. Es feien representacions de l'inconscient, dels somnis i les fantasies.

La tercera activitat consisteix en mostrar dues fotografies de la Generació del 27. En aquesta han de dir els diferències entre les dues fotografies, i bàsicament han d'adonar-se que en una no apareixen dones i en l'altra sí. Un cop hagin detectat les diferències, se'ls otorgarà la tercera peça del puzle, la qual contindrà la següent informació sobre la Generació del 27: Maruja Mallo va formar part de la generació del 27, un grup de joves escriptors i poetes que va sorgir per fer un homenatge a Góngora i que buscava la renovació i la modernització de la poesia espanyola.

Fotografies amb diferències de la GENERACIÓ DEL 27:

Homenatge a Góngora a l'Ateneu de Sevilla, Generació del 27 (1927)

Reunió de la Generació del 27 (1927)

Finalment, la quarta activitat es tracta del Memory. En aquesta activitat han d'associar una pintura amb el seu artista. L'objectiu d'aquest últim joc és que se n'adonin que identificar els quadres pintats per homes els resulta molt més senzill que els que són pintats per dones. Un cop hagin associat cada obra amb el seu artista, se'ls donarà l'última peça del puzle, la qual contindrà la següent informació sobre les "Sin Sombrero": Maruja Mallo va formar part de les "Sin Sombrero", un grup de joves intel·lectuals que van desafiar la societat del moment, en sortir al carrer sense barret.

 A black and white reproduction of Pablo Picasso's 'Guernica', a large, complex, and chaotic painting depicting the horrors of the bombing of Guernica during the Spanish Civil War. The scene is filled with suffering figures, a bull, and a horse, all rendered in a fragmented, cubist style.	<p>Picasso, P. (1937). <i>Guernica</i>. [Pintura a l'oli]. Museu Reina Sofia</p>
 A color reproduction of Salvador Dalí's 'La persistència de la memòria', a surrealist painting showing a landscape with a table in the foreground. On the table are several melting pocket watches, symbolizing the fluidity of time.	<p>Dalí, S. (1931). <i>La persistència de la memòria</i>. [Pintura a l'oli]. Museu d'Art Modern de Nova York</p>
 A color reproduction of Salvador Dalí's 'Construcció tova amb mongetes bullides', a surrealist painting featuring a muscular, nude figure whose body is composed of soft, bean-like shapes, set against a dramatic, cloudy sky.	<p>Dalí, S. (1936). <i>Construcció tova amb mongetes bullides</i>. [Pintura a l'oli]. Museu d'Art de Filadèlfia.</p>
 A color reproduction of Manuel Mallo's 'La verbena', a vibrant and detailed painting depicting a lively street festival or fair. The scene is filled with people in various costumes, including a man in a top hat and a woman in a white dress, set against a backdrop of buildings and a bright sky.	<p>Mallo, M. (1927). <i>La verbena</i>. [Pintura a l'oli]. Museu Reina Sofia.</p>

Mallo, M. (1930). *Antre de fòssils*.
[Pintura a l'oli]. Museu Reina Sofia.

ADAPTACIÓ DE L'ACTIVITAT A INFANTIL

Les característiques de les activitats proposades ens permeten adaptar-les a qualsevol grau educatiu, simplement graduant el nivell del contingut que es vol aconseguir. En aquest cas, si volem aplicar-les a una classe d'infantil, podem adaptar el contingut del que parlem però la metodologia seguiria sent la mateixa. Pot ser la variació la obtindriem primerament en la presentació dels objectius de l'activitat, podrien conèixer una nova artista femenina, les seves obres i contextualitzar-la de manera més senzilla.

La primera part quedaria igual, ja que el nivell dels nens i nenes d'infantil permet realitzar un penjat amb el nom de l'artista. El mateix passaria amb el joc del telèfon, el que s'hauria d'adaptar seria la frase a descifrar. En el cas d'infantil podria ser una paraula que defineixi a Maruja Mallo i un cop finalitzada el referent de l'activitat faria una petita explicació contextualitzada i adaptada a l'edat del perquè de la paraula. La tercera activitat, sí que hauria de ser més modificada. La proposta que fem és que, en comptes de trobar les diferències entre dues fotografies de la generació del 27, es podria presentar una pintura de l'artista i que cada nen identifiqués algun element que li agradi o li cridi l'atenció. La quarta activitat podria adaptar-se de la següent manera. En comptes de fer un memory de relacionar obres d'homes amb el nom dels seus artistes autors i els de l'autora referent, podria ser un memory on haguessin de relacionar diferents pintures de l'artista amb la seva parella.

Finalment, el fil conductor de l'activitat quedaria de la mateixa manera, a mesura que es resolguin les activitats guanyarien una peça de puzzle de la cara de l'autora.

REFLEXIÓ

Abans de dur a terme aquesta activitat estàvem una mica preocupades, ja que els alumnes amb els quals anaven eren de 4t d'ESO i ens semblava una edat complicada per a fer aquest tipus d'activitats. Esperàvem una actitud completament desinteressada i pensàvem que no s'implicarien ni participarien, pel fet que en aquestes edats acostumen a tenir vergonya de participar davant dels companys. Però, no va ser gens així. Des del primer

moment en què vam presentar l'activitat, tots van mostrar una actitud molt favorable i se'ls veia amb ganes de participar. També ens va sorprendre que molts recordessin qui era Maruja Mallo, i fins i tot alguns van esbrinar quines eren les seves obres i com s'anomenaven. Per tant, vam estar molt contentes de descobrir que les dones artistes estan agafant importància a les aules de secundària i que a més, estan captant l'atenció dels alumnes.

Pel que fa al desenvolupament de la nostra activitat, va ser molt fluid. De seguida que proposàvem la tasca, algú del grup s'oferia a començar i els altres el seguien sense problema. Tots els grups van ser capaços de superar les proves, tot i que alguns van necessitar més ajuda que d'altres, i van assolir l'objectiu de l'activitat. A més, van estar molt atents a tota la informació que els hi donàvem i especialment quan els vam parlar de les injustícies que patien les dones artistes en aquella època a causa de la discriminació masculista. Ens vam trobar amb la dificultat que alguns dels alumnes no parlaven ni català, ni castellà, i alguns fins i tot no ens entenien. Per sort, amb l'ajuda dels seus companys i de la Laura (els va anar traduint tota la informació de les activitats), vam aconseguir que estiguessin atents i que formessin part de tot el procés.

Finalment, ens agradaria destacar que va ser una experiència molt interessant i que ens ha sigut molt útil per començar a entendre que vol dir ser mestra i haver d'ensenyar i explicar continguts als alumnes. Estem molt satisfetes en com ha anat tot, tant el procés de preparació i elaboració de la nostra activitat, com la posada en pràctica i la rebuda que ha tingut per part dels alumnes de l'institut Terra Roja.